

גליון חג מורדחב

קובץ

האור לחיים

שנה שלישית

מאמרים ושיחות

מרן ראש הישיבה

הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשיות ניצבים-וילך תש"פ
ראש השנה תשפ"א

זמני השבת

(לשבת פרשיות ניצבים-וילך)

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
20:10	19:24	18:35	י-ם
20:07	19:22	18:32	ת"א
20:09	19:23	18:34	חיפה
20:08	19:23	18:33	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 18:15

הומנים עפ"י לוח המאור בהוצאת מוסדות "אור החיים"

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',

יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: **02-5000455** **058-321-3565**

052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשיות ניצבים-וילך תש"פ - ראש השנה תשפ"א

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחריו" - חומש דברים

פרשת ניצבים:

- 1 ..... אתם ניצבים היום
- 4 ..... אין לאבד התקוה גם בעומק הנפילה
- 6 ..... זהירות מן הסטייה

פרשת וילך:

- 8 ..... לנצל את הימים הללו
- 12 ..... צדיקים חשים את בוא קיצם

ראש השנה:

- 18 ..... השופר
- 26 ..... אהבת ה'
- 29 ..... קבלה אמיתית

אתם ניצבים היום

אתם ניצבים היום בְּלִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְאֵשִׁיכֶם שְׁבִטֵיכֶם וְזַנְבֵיכֶם וְשִׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ יִשְׁרָאֵל (דברים כט, ט).

ישראל, ויאמר להם: הרי אתם ניצבים לפני ה', על אף שעברתם כל מיני עברות והכעסתם את הקב"ה.

לכאורה דברי המדרש קשים ומעוררים תמיהה גדולה:

מה רצה משה רבנו לעשות להם בפיוס זה - להמעיט מן הפחד? להוריד מחרדת הדין? הלא כל תפקידן של הקללות הוא לייצר הרתעה ופחד

מלעבור עבירה!

אם כן אין מובן מפני מה נאמר להם פתאום שמצבם אינו כה נורא, והקב"ה לא עשה להם כלום על אף שהכעיסוהו, הרי לכאורה אמירה זו

הורסת את גורם ההרתעה!

"הקב"ה הוא ארך אפים, כשאדם נופל, עליז לקום מיד - אפילו אם עבר את העבירה החמורה ביותר בתורה - הקב"ה נמצא שם, והוא עדיין יכול לחזור בתשובה"

מיד לאחר פרשת כי תבוא מגיעה פרשת ניצבים, שבה אומר משה רבנו לעם ישראל: "אתם ניצבים היום".

סמיכות הפרשיות מבוארת במדרש (תנחומא א, הובא ברש"י): "לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתים, חוץ

ממ"ט שבתורת כהנים, הוריקו פניהם ואמרו 'מי יוכל לעמוד באלו', התחיל משה לפייסם 'אתם ניצבים היום', הרבה הכעסתם למקום, ולא עשה אתכם כליה, והרי אתם קיימים לפניו".

הקב"ה אמר למשה שיפייס את עם

ואינכם עוברים את חוקי ה' בשאט נפש, ונמצא שהפחד הזה מעמיד אתכם!

כך כותב רבי ישראל סלנטר זצ"ל: מהו הדבר שיכול להעמיד את האדם ולהעביר אותו בדיני שמים? - הפחד. אדם שממלא את ליבו בפחד אלוקים, מבין שהקב"ה יכול לעשות הכל. אפילו אדם גיבור, שכל העולם כולו רועד מפניו, ואין שום דבר שיעצור אותו, נתון בידי הבורא.

אם הקב"ה רק שולח לו חיידק קטן, בצוואר, בגב או בפה - כבר הוא שוכב כאבן שאין לה הופכין, ואפילו כוס אינו יכול להיזיז... מי שזוכר זאת יודע שהכל בידי ה', ואין שום כח לטבע!

מפחד זה מיום הדין שבו שופט אותנו הקב"ה נפתח הלב, האדם מרגיש את עצמו דל ורש ממצוות וממעשים טובים, וכך הוא בא לפני הקב"ה - "כְּדָלִים וּכְרָשִׁים דְּפָקְנוּ דְּלִתִּיךָ".

או אז, "אתם נצבים". כשהקב"ה ראה שעם ישראל נשברים ונכנעים, הוא אמר להם: אתם יכולים לעמוד! כל כך הרבה הכעסתם לפני, אפילו עגל

יש כאלו האומרים בליבם: 'עזוב אותי... אין לי כבר תקנה... תראה אילו עונשים... וכאשר אבדתי אבדתי"'.

בא משה רבנו ומלמדנו: אין זה נכון לחשוב כך! הקב"ה הוא ארך אפים, "כִּי נִפְלְתִי קָמְתִי, כִּי אֲשַׁב בְּחֹשֶׁךְ ה' אֹרֶךְ לִי" (מיכה ז, ח) - כשאדם נופל, עליו לקום מיד, "אִם אָסַק נְשָׁמִים נָשַׁם אֶתְּךָ וְאַצִּיעָה נְשֹׂאֹל הַנֶּגֶד" (תהלים קלט, ח) - אפילו ירד אדם והגיע עד לשאול, אפילו אם עבר את העברה החמורה ביותר בתורה, הקב"ה נמצא שם, והוא עדיין יכול לחזור בתשובה.

אומנם יש קללות - אומר משה רבנו לעם ישראל - אבל תמיד אפשר לחזור אל הקב"ה. הקללות באות להרתיע, אבל ה' ארך אפים ומקבל את השבים אליו!

יתרה מזאת, אומר להם משה: עצם העובדה שפחדתם מה' - תעמיד אתכם! "אתם נצבים" - בזכות הפחד שאתם פוחדים מה'! מכיון שאתם פוחדים, אינכם סומכים על עצמכם

העושה אפילו מצוה קלה כמו תנא בזמן התנאים! יהיו ניסיונות כה גדולים בקיום מצוות, עד שאם אדם יניח תפילין יאמרו לו: אשריך שהנחת תפילין!...

לכאורה, מה זו הנחת תפילין? הרי מי שאינו מניח הוא מפושעי ישראל בגופם... (ראש השנה י"ז ע"א), אך כדי שלא לשבור את האדם שמתאמץ כל כך למען המצוה, צריך לעודדו שיבין שיש לכל הנחת תפילין מעלה עצומה. מזה ומזה אל תנח ירך. העניין דומה להליכה על חבל דק, ועל כן יש לדעת את המינון הנכון - מחד גיסא לייסר ולהוכיח, אך מאידך גיסא לרומם ולהיזהר לא לשבור ולייאש!

עשיתם, וכי כליתי אתכם? הלכתם לבנות מואב, וכי הרגתי אתכם? ברוך ה', אתם חיים וקיימים!
מטרת המוסר היא להרים את האדם ולתקנו, לא לשבור אותו. אם האדם נשבר - אין ערך למוסר!

יש לזכור את הדברים הללו בעת אמירת דברי מוסר לזולת. גם כאשר צריך לייסר אדם על מעשיו, יש לשלב בדברים תקווה ועידוד - אתה ודאי תצליח! או: הניסיונות בעולם כל כך כבדים, וכל הצלחה שלך יקרה מאוד לפני ה'!

האר"י הקדוש היה אומר (שער הגלגולים דף סב ע"ב), שיבוא דור, שבו יחשב אדם

פדיון כפרות המרכזי

לפני יום הכיפורים הבעל"ט ניתנת לכם ההזדמנות לקיים את מנהג ישראל

של פדיון כפרות במעות

ובכך לתמוך במאות אברכי ובחורי ישיבת אור החיים ומוסדותיה
ובאלפי משפחות עניות

ניתן לשלוח הפדיון בדואר

או לתרום באמצעות חשבון בנק הדואר: 4285343

או בטלפון (באמצעות כרטיס אשראי)

במשרדי הישיבה:

לציין "עבור פדיון כפרות"

02-5000455

אין לאבד התקוה - גם בעומק הנפילה

בני אדם שמדורדרים לתהומות, הם אותם אלו שאינם עוצרים את עצמם לאחר נפילה ולוקחים את האחריות על כתפיהם באומרם 'אני אשם, חטאתי, אני אחראי למעשה'...

הקב"ה אומר: "הֲנִי נִשְׁפָּט אוֹתָךְ עַל אֲמֹרְךָ לֹא חָטָאתִי" (ירמיה ב, לה) - על מה שופט הקב"ה את האדם? על אומרו 'לא חטאתי'... זה בגלל פלוני...

אנשים שנופלים מאשימים את כל העולם - את מי שנתן להם כסף... את החברים שלא עצרו אותם בזמן, ואת ההורים שלא חינו אותם כראוי... רק הם נשארים נקיים ללא רבב!

נורא לראות כיצד אדם שנופל ואינו לוקח את האחריות על עצמו ממשך ליפול, ולאילו תהומות הוא מגיע.

מיליוני יהודים בעולם נהרגו ונטבחו בגלל יהודי אחד, המכונה 'אותו האיש' יש"ו. כמה טבח, שרפות, אינקויזיציה

אַתֶּם נִצְבִּים הַיּוֹם בְּלִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם (דברים כט, ט).

"אתם נצבים!" - קורא משה רבנו לעם ישראל ולכל אחד ואחד מאיתנו. עמדו תמיד ניצבים, החזיקו את עצמכם, ולעולם אל תשברו! דעו כי ה' יתברך נמצא איתכם בכל מצב, גם בעומקים הגדולים ובנפילות הקשות ביותר.

לעולם לא ישלים אדם עם נפילה ויאמר: 'אין מה לעשות'... אלא תמיד ידע כי ה' איתו, ותמיד יש לו סיכוי לעלות!!

הצרה הגדולה ביותר היא, שאדם משלים עם נפילה ואומר: 'אוי לי, אבל אין מה לעשות'... תראו אילו קללות צפויות לי, איזה צער עתיד אני להצטער... 'אדם כזה, במקום לקום ולהתאושש, ממשיך ליפול ולהידרדר. הנופל חייב לתפוס את עצמו בחוזקה, בכל כוחו, שלא ימשיך ליפול עד התהום.

ה"חפץ חיים" זצ"ל היה אומר: רות וערפה היו שתי אחיות שהתחתנו עם בני אלימלך ונעמי בשדה מואב, ויש אומרים שקיבלו על עצמן את עול היהדות. כעבור זמן קצר מתו אלימלך ושני בניו, ונעמי האלמנה עמדה לשוב לארץ ישראל משדה מואב.

שתי האחיות, רות וערפה, ביקשו ללכת איתה. אמרה להן נעמי: "שִׁבְנָה בְּנֹתַי לָמָּה תִּלְכְּנָה עִמִּי" (רות א, יא) וכי צעירה אני שיכולה להביא לכן בנים שיתחתנו איתכן? שובנה אל בית אביכן.

אך שתיהן התעקשו - נבוא איתך! לבסוף לא עמדה ערפה בתוקף על דעתה, והתפתתה לשוב, ורות דבקה בחמותה, ואמרה לה: "אֵל אֲשֶׁר תִּלְכִּי אֵלַי, אֲלוֹקֶיךָ אֲלוֹקֵי" (שם, טז) איני זזה ממך בשום פנים ואופן!

מה קרה לערפה לבסוף? חז"ל אמרו שמיד הגיעה לדברים נוראים ולתיעוב נורא. ומי יצא ממנה? - גולית הפלישתית, שחרף מערכות אלוקים יום יום. ואילו מרות המואביה יצא

ומסעי הצלב, שרפת התלמוד, עלילות דם ושואה נגרמו בגללו!

מה גרם לו לעשות מה שעשה? משבר אחד שהיה לו.

הוא היה בסך הכל בחור ישיבה, שלמד בישיבתו של רבי יהושע בן פרחיה. כשראה רבו שאינו מתנהג כשורה - דחה אותו בשתי ידיים, תסתלק מפה!

הלך אותו תלמיד למצרים ולמד כישוף. הוא עשה כל מיני כישופים, ועד מהרה החלו רבים לנהור אחריו בחושבם כי הוא בן אלוקים... יהודים וגויים רבים הלכו איתו, ובעקבותיו הוקמה דת הנצרות!

נמצא, שכל השנאה של הנצרות כלפי יהודים מקורה ביהודי אחד, שלא ידע לבלום ולקבל על עצמו את האחריות ולומר לעצמו: הרב הוציא אותי כי אני אשם, ועלי לתקן את דרכי!

אדם שאינו בולם את עצמו ופועל על פי יצריו - עלול למצוא את עצמו במקומות נוראים.

דרדור עלול הוא להידרדר. כל הנופל
- צריך לתפוס את עצמו ולקחת את
האחריות על מעשיו. זוהי הדרך
היחידה לצמוח ולגדול!

דוד המלך, והוא זה שהרג את גולית
הפלישתי, נכדה של ערפה אשר עזבה
את חמותה!

כשאדם עוזב, אין הוא יודע לאיזה

זהירות מן הסטייה

ההידרדרות הנוראה, עד התהום
השפל.

לפני כמאתיים שנה קמו אנשים
רשעים, וביקשו להנהיג רפורמה,
לעשות לעצמם כל מיני "הקלות"
בדת. הם רצו ללכת אחר תאוותיהם,
ולכן החליטו להוריד קצת מהלכות
שבת, להקל במאכלות אסורות,
לעבור על איסורי צניעות וכו'.

אותם אנשים היו בגדר "פן יש בכם
איש... אשר לבבו פנה היום מעם ה'
אלקינו". ולהיכן יגיע אותו איש?
"ללכת לעבוד את אלוהי הגויים ההם",
ואחר כך הוא הופך להיות "שורש

פן יש בכם איש או אשה או משפחה
או שבט אשר לבבו פנה היום מעם ה'
אלקינו (דברים כט, יז).

"פן יש בכם איש" - בהתחלה היה סך
הכל "איש" אחד בודד מכל יושבי
העיר, אשר לבבו פנה מעם ה', אבל
פתאום גם "אישה" הולכת איתו,
ואחר כך "משפחה" שלמה, ולבסוף
לא רק המשפחה מדרדרת אלא שבט
שלם נסחף כולו וסוטה מן הדרך. וכל
זה ממה? מאדם אחד אשר לבבו פונה
מעם ה' אלוקיו.

בהתחלה יש רק פניה קלה, רק סטייה
קטנה, אבל מהר מאוד רואים את

סבור שהתבטלה שבועתו, ולא יתחייב בכל העונשים והקללות, אלא יענש רק על עוון אחד - שלא קיבל את השבועה.

אבל אין הדבר כן, אלא יהיה עונשו חמור במיוחד שלא יאבה ה' סלח לו וכו'.

אם אדם כופר, ומחמת כן אינו מקבל עליו עול מצוות, לא ידונו אותו רק על עוון אחד - על הכפירה שכפר, אלא יענישו אותו על כל חטא ועוון שעשה.

אם הוא מחלל שבת ברבים, נוסע במכונית בשבת ומדליק אש - מובן שיהיה עונשו נורא ואיום, אבל ידונו אותו אפילו על אבן שטלטל בשבת ועבר בכך על איסור "מוקצה" מדרבנן.

דנים את האדם על כל מעשה ומעשה, על איסורים של יהרוג ואל יעבור, כעבודה זרה ושפיכות דמים, וגם על גדרים וסייגים שקבעו חז"ל (ראה באור

הלכה סימן קצט ס"ג ד"ה מזמנין).

פורה ראש ולענה", ומפרה ומרבה רשע בעם ישראל.

הוא מדרדר עד תהום, ואומר לעצמו: 'לא יבאוני קללות הללו, אך שלום יהיה לי...!', וסבור שיוכל להמשיך ללכת בדרכו הרעה ולעשות כל מה שליבו חפץ.

אבל, "לא יאבה ה' סלח לו, כי אז יעשן אף ה'... ורבצה בו פל האלה הפתובה בפספר הזה, ומחה ה' את שמו מתחת השמים". (דברים כט, יט).

אומר ה"אור החיים" הקדוש דבר נפלא מאוד: יש אדם הסבור שיוכל להתחמק מלשמור תרי"ג מצוות, ועם כל זאת לא יבואו עליו כל הקללות הנוראות. הא כיצד? אדם כזה מחליט בליבו, שלא יקבל על עצמו את השבועה שמשביע משה את ישראל על קיום המצוות. הוא אומנם יענה "אמן" בפיו, אבל יבטלנו בליבו. מאחר והעיקר בשבועה הוא הלב, אותו אדם

לנצל את הימים הללו

פנימיותה, סודותיה העילאיים ומכמניה הכבירים. וגם הוא - המובחר שבמין האנושי - אומר לבני ישראל: "בְּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי הַיּוֹם לֹא אוֹכֵל עוֹד לְצֵאת וְלָבוֹא". כואב לו שהוא כבר איננו מסוגל להמשיך ולהשיג מצוות.

נכון, במשך חייו הגיע משה רבנו לשיא המעלות, וצבר מצוות לרוב, ולא זו בלבד אלא יש לו חלק בכל התורה והמצוות שקיימו כל ישראל בזכותו, וגם בכל מה שהם עתידים לקיים בדורות הבאים אחריו. מכל מקום הוא לא מסתפק בכך, הוא רוצה עוד! כי אוהב מצוות לא ישבע מצוות, ואוהב תורה לא ישבע תורה. האהבה לתורה ולמצוות גורמת לכמיהה תמידית, בלתי פוסקת, לעוד ועוד הזדמנויות לקיימם. כבר דרשו חז"ל (מכות י"ע"א) את הכתוב (קהלת ה, ט) "אֲהַב

בְּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי הַיּוֹם לֹא אוֹכֵל עוֹד לְצֵאת וְלָבוֹא (דברים לא, ב).

עלינו לזכור, מגיע זמן בחיים הנקרא "להיות בן מאה ועשרים", והאדם שוב אינו יכול לעשות ולפעול כבעבר, הוא נאלץ להפסיק.

זה יכול לקרות גם לאדם גדול, זכאי, שזכה בימי חייו להגדיל תורה ולהאדירה. גם הוא עלול להגיע לימים בהם "לא אוכל עוד לצאת ולבוא", ואין בכוחותיו להמשיך ולהשיג עוד מעלות בעבודת ה', כפי שהיה רגיל במשך כל שנות חייו.

מי לנו גדול ממשה רבנו, שזכה להגיע למדרגות שאף ילוד אישה בעולם לא זכה להגיע אליהן. הוא עלה לשמים ולמד תורה - ארבעים יום וארבעים לילה - עם הקב"ה. הוא למד שם לא רק את פשטות התורה, אלא גם את

מצליח להתגבר. זוהי המעלה המובחרת. אדם מגיע לשיאו כאשר הוא עומד בפני ניסיונות וקשיים ומתגבר עליהם. אולם כשמגיע לימים בהם אינו שולט יותר על גופו ונשמתו - הוא כבר לא נמצא במעלתו!

זהו שאמר להם משה: "לא אוכל עוד לצאת ולבוא". משה משתוקק לאותם ימים בהם היה עליו לעמול ולהתייגע כדי לשלוט על גופו ונשמתו, כי זה כל האדם.

כל צער, טרחה, התגברות ועמידה בניסיון יקרים וחשובים מאוד! השליטה על תאוות הגוף - זוהי מעלתו האמיתית של האדם.

זהו שקורא משה לבני ישראל, לנצל את הימים שיש בהם עדיין את הכוחות ללמוד תורה, ולקיים מצוות, תוך התגברות על היצר הרע ועמידה בכל הקשיים והניסיונות הנלווים.

הדברים אקטואליים במיוחד לתקופה הזאת של השנה, ימים הסמוכים וקרבים לעשרת ימי תשובה.

כִּסְף לֹא יִשְׁבַע כֶּסֶף" - שהכוונה למצוות - על משה רבנו.

משה רבנו פונה לעם ישראל ואומר להם: אף שכבר אינני יכול לצאת ולבוא - אבל אתם יכולים! תנצלו את הזמן! הקב"ה נתן לכם חיים - תרוצו ללמוד תורה! תרוצו לבית כנסת! תרוצו לקיים מצוות! כל אדם צריך לשאול את עצמו מה אני עושה בחיים שהקב"ה נתן לי? האם אני מנצל אותם או, חלילה, קובר אותם? יש בני אדם שמסתובבים בעולם, ונראים חיים לכל דבר, ולמעשה הם קוברים את עצמם עמוק, ועמוק יותר, בכל רגע שחולף.

אוי! כמה חרטות הם עתידים להתחרט! 'היו לנו שפע הזדמנויות פז - ולא ניצלנו אותן', הם יבכו.

כמה חבל שהבכיות האלו תהינה בזמנים כאלו שכבר יהיה מאוחר מדי בכדי לתקן...

מעלתו של האיש החי היא בהיותו שולט על גופו. יש לו יצר הרע, הגוף מושך אותו למלא את תאוותיו - והוא

מהייסורים שיהיה עליו לסבול שם. אם היה מעריך נכון את עוצמת הייסורים שביד המלך להענישו שם - גם הוא היה בורח. וכמוהו בדיוק אדם שאינו שב בתשובה בימים אלו! הקב"ה מאפשר לכל יחיד לברוח! לשוב בתשובה! ומי שלא מנצל את ההזדמנות לברוח, סימן שהוא לא מעריך נכון את מה שעלול לקרות לו כתוצאה מהעברות שעשה.

עלינו לזכור! אדם שאינו מנצל את המפלט שהקב"ה נתן לו - יש לקב"ה גם דרכים אחרות, דרכים של ייסורים, רחמנא ליצילן.

חזקיהו, המלך הצדיק, לימד את כל עם ישראל תורה. חז"ל (סנהדרין צד ע"ב) מספרים שישמנו היה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לילות כימים. "מה עשה? נעץ חרב על פתח בית המדרש, ואמר: כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו. בדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ, מגבת ועד אנטיפרס ולא מצאו תינוק ותינוקת, איש ואישה, שלא היו בקיאים

בעשרת ימי תשובה הקב"ה נמצא קרוב אלינו. כמו שדרשו חז"ל (ראש השנה יח ע"א) על הכתוב (ישעיהו נה, ו) "דַּרְשׁוּ ה' בְּהַמְצָאוֹ קְרֹאֵהוּ בְּהִיטוֹ קְרֹב", שהכוונה לעשרת הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים. יש לנו הזדמנות פז לבקש מחילה מהקב"ה על כך שמיעטנו בערכו, וימינו פשוטה לקבל את תשובתנו באהבה וברצון. בימים אלו, מי שאינו שב בתשובה - עונשו גדול שבעתים, שכן בכך הוא מזלזל בהזדמנות שהקב"ה נתן לו, ולא מתייחס אליה.

רבנו יונה בספרו "שערי תשובה" (שער א) הביא על כך משל:

"משל לכת של ליסטים שחבשם המלך בבית האסורים, וחתרו מחתרת, פרצו ויעברו, ונשאר אחד מהם. בא שר בית הסהר, וראה מחתרת חתורה, והאיש ההוא עודנו עצור. ויך אותו במטהו. אמר לו: קשה יום! הלא המחתרת חתורה לפניך ואיך לא מיהרת הימלט על נפשך?".

אותו האחד, שלא ברח, מזלזל בחומרת המאסר. לא איכפת לו

בהלכות טומאה וטהרה".

בנו - מנשה - היה היפוכו הגמור של אביו. הוא עשה את הרע בעיני ה', ועבד לכל העבודות זרות שבעולם. כל הנביאים שפנו אליו וביקשו שיחזור בתשובה - נתקלו בסירוב מוחלט. הוא מאן לחזור בתשובה. או אז, בחר הקב"ה ללכת איתו בדרך אחרת, בדרך של ייסורים. הכתוב אומר (דברי הימים ב לג, יא) שמלך אשור הגיע לירושלים ויִלְפְּדוּ אֶת מְנַשֶּׁה בַּחֲתִים וַיֹּאסְרוּהוּ בַּנְּחֻשְׁתִּים וַיִּלְכְּהוּ בַּבָּלָה".

חז"ל מרחיבים על כך במדרש (ילקוט"ש מלכים ב רמז רמז): "מאי וַיֹּאסְרוּהוּ בַּנְּחֻשְׁתִּים? עשה לו כמין מולייאר [סיר גדול] של נחושת, ועשו אותו נקבים - נקבים תחתיו, ונתנוהו לתוכה, והתחילו מסיקין [מחממים אש] תחתיו. וכיון שראה שצרתו צרה, לא הניח עבודת אלילים בעולם שלא הזכירה: 'צלמא פלו אייתי שיזבי' [צלם פלוני בוא והצילני]. וכיון שלא הועיל לו כלום, אמר: זכור אני שהיה אבי מקריא הפסוק הזה: 'בַּצַּר לָךְ וּמְצָאוֹךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה... וְשִׁבְתָּ

עד ה' אֶלְקִיךָ' (דברים ד, ל) - הרי אני קורא אותו, אם יענני - מוטב, ואם לאו - כל אפיא שוין!".

אם הקב"ה יענה לי - מוטב. סימן שהוא גדול מכולם ואני אשוב אליו. ואם לא - סימן שהוא והעבודה זרה שוים... גם הם וגם הוא - לא עונים. על המשפט הזה לבד מגיע לו להישרף בתוך הסיר ולהעשות אפר.

ממשיך המדרש: "והיו מלאכי השרת סותמין חלונות של רקיע שלא תעלה תפילתו לפני המקום, ואומרים לפניו: ריבון העולמים! אדם שהעמיד צלם בהיכל, כלום יש בו תשובה? אמר להם הקדוש ברוך הוא: אם אני מקבלו בתשובה הרי הדלת נעול כנגד כל בעלי תשובה. מה עשה הקדוש ברוך הוא? חתר לו כמין חתירה אחת תחת כיסא הכבוד שלו, ושמע תחינתו. הדא הוא דכתיב [זה שכתוב] (דברי הימים ב לג, יג): וַיִּתְפַּלֵּל אֱלֹהֵי וַיַּעֲתָר לוֹ - ויחתור לו - וישמע תחינתו וישיבהו ירושלים למלכותו'. במה השיבו? רב שמואל בר נחמני אמר: ברוח השיבו. וידע מנשה כי ה' הוא

שקראו לו לחזור בתשובה - הקב"ה נאלץ לגרום לו לחזור בתשובה בדרך הקשה. כמו שאומר הכתוב (שם יב): "וּכְהָצֵר לוֹ חִלָּה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקָיו וַיִּכְנַע מְאֹד מִלִּפְנֵי אֱלֹקֵי אֲבֹתָיו" - הא למדת שחביבים ייסורים (סנהדרין קא ע"ב) במדרש (שם).

האלוקים', באותה שעה אמר מנשה אית דין ואית דיין".

מנשה שב בכל ליבו בתשובה שלמה, והוא שמחזק את ידיהם של כל בעלי התשובה שבעולם, ומכניס אותם לגן עדן.

מנשה סרב לשמוע בקול הנביאים

צדיקים חשים את בוא קיצם

"הלך אל כל שבט ושבט להודיע שהוא מת, שלא יפחדו".

אמר להם משה רבנו: "בְּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם", דורשים חז"ל (ראש השנה יא ע"א): "היום מלאו ימי ושנותי".

שואל ה"אור החיים" הקדוש: מניין ידע משה שמלאו ימיו ושנותיו, הלא אמרו כי האדם אינו יודע את עיתו?

הגמרא (שבת ל ע"א) מספרת על דוד המלך שביקש מהקב"ה (תהלים לט, ה):

וַיִּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל; וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם (דברים לא, א-ב).

"וילך משה" - להיכן הלך משה?

ה"אור החיים" הקדוש מביא את דברי המפרשים (רמב"ן, רבנו בחיי), שמשה רבנו הלך ממחנה לוויה למחנה ישראל, כאדם הנפטר מחברו.

משה רבנו יודע שהגיע זמנו להסתלק מן העולם, והוא הולך ונפרד מעם ישראל. כך מפרש ה"אבן עזרא":

אך לא כל אדם רואה את העלמות הצל שלו. אדם רגיל אינו מבחין בכך, ולכן אינו יודע כי הגיע זמנו להסתלק מן העולם. אך הצדיקים הגדולים זוכים לראות את הצל הנעלם, ואז הם יודעים שזהו סימן שהגיע זמנם להסתלק מן העולם.

משה רבנו ראה שסר צילו מעליו. מכך ידע שהגיע זמנו, והלך להודיע על כך לבני ישראל ולהיפרד מהם.

ה"אור החיים" הקדוש מביא את הזוהר הקדוש (שם), שמספר על רבי יצחק, שידע כי הגיע זמנו להיפטר מן העולם - על פי סימן זה, שסר צילו מעליו. וכך מספר שם:

רבי יצחק היה יושב על פתחו של רבי יהודה. יצא רבי יהודה ומצאו שהוא עצוב, אמר לו: "מה יום מיומים?".

אמר לו: "עומד אני להסתלק מן העולם".

שאל אותו: "זאת מנין לך?".

אמר לו: "בכל לילה מסתלקת הנשמה

"הוֹדִיעַנִי ה' קֶצֶי". על כך אמר לו הקב"ה: "גזרה היא מלפני שאין מודיעין קיצו של בשר ודם". אם כן, איך ידע משה רבנו את קיצו?

אלא - אומר ה"אור החיים" הקדוש - מובא בזוהר הקדוש (בראשית רי"ז ע"ב) כי ארבעים יום קודם הפטירה נשמת האדם יוצאת ממנו והיא הולכת ומבקרת במקום שהיא תשכון בו בעולם העליון.

איך יודע האדם על כך שנשמתו הולכת ממנו?

במשך שנות חיי האדם יש צל שמלווה אותו כל העת, זהו צל של חיות מעולם העליון. דבר זה נרמז בפסוק (איוב ה, ט) "כִּי צֶל יִמְיְנוּ עֲלֵי אָרְצִי", כל זמן שאנו חיים - צילנו קיים. וכן נאמר (תהלים לט, ז): "אֵךְ בְּצֶלְם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ" - כל זמן שצילו של האדם קיים רוחו עומדת בקרבו - "יתהלך איש". אך לפני מותו הצל הזה נעלם ואיננו - "וְנִסּוּ הַצְּלָיִם" (שיר השירים ב, ז), ואז האדם יודע שהוא עומד לעבור מן העולם.

להיכנס - יכנס, ומי שלא רגיל להיכנס - לא יכנס". נכנסו רבי יצחק ורבי יהודה. קשר רבי שמעון את מלאך המוות בחוץ.

ידע רבי שמעון שמלאך המוות יכול להתחפש לאדם וירצה להיכנס. אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו: "שב על הפתח, ואם תראה מישהו - אל תדבר עימו. ואם ירצה להיכנס לכאן, תשביע אותו שלא יכנס".

אמר רבי שמעון לרבי יצחק: "ראית את דמות אביך היום?" לפי שבשעה שאדם מסתלק מן העולם, אביו וקרוביו נמצאים שם, והוא רואה אותם. כמו כן מתכנסים ונמצאים עימו כל אלה שהוא עתיד להיות עימם באותו מדור בעולם העליון, והם הולכים עם נשמתו עד מקומה.

אמר: "עד עכשיו לא ראיתי".

ראה רבי אלעזר שמלאך המוות מסתלק מן המקום ואמר: "אין גזר דין במקום שרבי שמעון בר יוחאי מצוי".

אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו: "היכנס לכאן ואחוז ברבי יצחק, כי

מן הגוף, אך הלילה היא לא האירה לי בחלום כתמיד. כמו כן, היום כשהתפללתי והגעתי ל'שומע תפילה', השקפתי על צלמי שבכותל ולא ראיתיו כבכל יום".

ואז ביקש ממנו רבי יצחק שלושה דברים: "אחת - כאשר תאמר דברי תורה ממני, תזכיר את שמי. שתים - תזכה את בני בתורה. ושלוש - עלה לקברי כל שבעת הימים הראשונים ותבקש עלי".

אמר לו רבי יהודה: "אעשה כדבריך. אבל אבקש ממך, שבהיותך בעולם העליון תברר את מקומי אצלך, כמו שהייתי בעולם הזה".

בכה רבי יצחק ואמר: "אנא ממך, אל תזוז ממני, השאר דבוק בי כל הימים".

הלכו לרבי שמעון ומצאוהו יושב ועוסק בתורה. ראה רבי שמעון את רבי יצחק, וראה את מלאך המוות רץ ורוקד לפניו בשמחה; הנה עתה הוא עומד ליטול את נשמתו.

קם רבי שמעון ואחז בידו של רבי יצחק, ואמר: "גוזרני שמי שרגיל

הרשעים אינם זוכרים את שמים, כי אינם בעלי הנפש, שהיא בעלת השם. על כך נאמר (משלי י, ז): "יָשִׁים רְשָׁעִים רֶקֶב".

[זה המקור למנהג להזכיר בסוף תפילת שמונה עשרה, לפני "היו לרצון", פסוק המתחיל באות הראשונה של שמו ומסתיים באות האחרונה של שמו, או פסוק ששמו מופיע בו, והוא סגולה שלא ישכח שמו ליום הדין].

לכן נאמר אצל משה רבנו: "וילך משה", כלומר: רוח החיים שבו - הנקראת 'משה' - הלכה כפי הסדר והמהלך הרגיל למי שמגיע קיצו.

הוסיף הכתוב והביא את דברי משה, להודיענו שמשה הרגיש בהליכתה של הנפש, והבין שהגיע קיצו ביום ההוא.

הנפש מקורה מן העליונים. היא אינה מסוגלת להיות במחיצתו של האדם החוטא. סירחון החטא נודף ממנו והיא קצה ומואסת בו, ועוזבת אותו.

ראיתיו שהוא פוחד". נכנס רבי אלעזר ואחז בו, ורבי שמעון החזיר פניו ולמד תורה.

נרדם רבי יצחק וראה את אביו. אמר לו אביו: "בני, אשרי חלקך בעולם הזה ובעולם הבא, שהרי בין העלים של עץ החיים שבגן עדן נתון עץ גדול וחזק בשני עולמות, והוא רבי שמעון בר יוחאי, שהרי הוא אוחז אותך בענפיו. אשרי חלקך בני".

בינתיים התעורר רבי יצחק, והיה צוחק ופניו מאירים. ראהו רבי שמעון ואמר לו: "דבר חדש שמעת?" סיפר לו, והשתטח לפני רבי שמעון.

מוסיף ה"אור החיים" הקדוש לבאר את לשון הפסוק "וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה": השמות שיש לישראל - הם שמות נשמותיהם. הנפש של האדם היא בעלת השם שלו. הצדיקים הם 'בעלי נפש', ולכן הם יודעים וזוכרים את שמים.

לא כן הרשעים. בגלל סרחונם של החטאים והעברות שלהם, נפשם קצה ומואסת בהם ועוזבת אותם. לכן

נפש - מחללים את השבת. כאשר יש מצב של פיקוח נפש, ואפילו ספק פיקוח נפש, מי שנמנע אז מלחלל את השבת - הריהו חוטא!

לכאורה יש כאן גישות מנוגדות וסותרות. מצד אחד, התורה דורשת מאיתנו לעשות הכל למען החיים ומצווה אותנו לחלל את השבת במצב של פיקוח נפש ואפילו ספק פיקוח נפש. מצד שני, היא מצווה להמית מחללי שבת בסקילה. איך הדברים עולים בקנה אחד? מה עם הערך העליון של חיי אדם?

אלא כך אומרת התורה: "מִחְלְלֵיהָ מוֹת יוֹמָת". מדוע, הרי התורה מחמירה מאוד בחיי אדם? על כך ממשיכה התורה ואומרת: "כִּי כָּל הָעֹשֶׂה בָּהּ מְלֶאכָה וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִקְרַב עִמָּה" - מי שחילל את השבת - הוא כרת את נפשו. נפשו איננה מסוגלת לשכון אצל החוטא, כי סרחונו של החטא דוחה אותה. כיון שנפשו נכרתה והסתלקה ממנו, אם כן כבר אין בו חיות, הוא כמו איבר

אומרת התורה (שמות לא, יד): "וְיִשְׁמְרֶתֶם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קִדְשׁ הִיא לָכֶם מִחְלְלֵיהָ מוֹת יוֹמָת, כִּי כָּל הָעֹשֶׂה בָּהּ מְלֶאכָה וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִקְרַב עִמָּה".

פתחה התורה ב"מִחְלְלֵיהָ מוֹת יוֹמָת" - בסקילה, שהיא החמורה במיתות בית דין, והמשיכה ב-"וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִקְרַב עִמָּה" - עונש כרת, שאינו בידי אדם אלא בידי שמים. מה פשר הדבר?

ביאר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל: העונש החמור של סקילה על חילול שבת, עומד לכאורה בניגוד ליסוד של שמירת השבת ושמירת המצוות בכלל.

חיי אדם הם ערך עליון וחשיבות שמירת החיים עומדת מעל המצוות. אומרת התורה (ויקרא יח, ה): "וְנָחִי בָּהֶם" - "ולא נשימות בהם" (יומא פה ע"ב). כלל נקוט בידינו, כי אין דבר העומד בפני פיקוח נפש, חוץ משלוש עברות חמורות שבתורה - עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. פיקוח נפש דוחה שבת, ואפילו על ספק פיקוח

מעצמו... הוא מתבוסס בתוך הסחי
והמאוס. עם הזמן הוא מסתגל
לסירחון, עד שכבר אין הדבר מפריע
לו כלל.

מדלדל שניתק מן הגוף החי, וממילא
אפשר להמיתו.
והאדם עצמו? לו אין לאן לברוח

פדיון כפרות המרכזי

לפני יום הכיפורים הבעל"ט ניתנת לכם ההזדמנות לקיים את מנהג ישראל
של פדיון כפרות במעות

ובכך לתמוך במאות אברכי ובחורי ישיבת אור החיים ומוסדותיה
ובאלפי משפחות עניות

ניתן לשלוח הפדיון בדואר

או לתרום באמצעות חשבון בנק הדואר: 4285343

או בטלפון (באמצעות כרטיס אשראי)

במשרדי הישיבה:

לציין "עבור פדיון כפרות"

02-5000455

השומר

המחשבה הזאת כשלעצמה צריכה לזעזע ולעורר את האדם. אם הוא רוצה שידונו אותו לטובה, עליו להיות ראוי לכך.

מהנדס בכיר פיתח שיטה מיוחדת ליציקת תקרות של בתים ואולמות. השיטה שלו היתה זולה ומהירה, ורבים השתמשו בה. השיטה המיוחדת יצרה לו מוניטין והכניסה לו כסף רב. והנה יום אחד, באחד האולמות, קרסה תקרה שנבנתה בשיטה שלו, ובבת אחת כל עולמו קרס! נגרמו אבדות בנפש, והאשימו אותו ב"גרימת מות ברשלנות". העמידוהו למשפט, והוא קיבל עונש מאסר של כמה שנים.

חברים נטשו אותו, והוא נשאר להתמודד לבדו עם גורלו שהתהפך עליו לרעה. בבת אחת הוא נפל

"תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בַּיּוֹם הַזֶּה" (תהלים פא, ד).

נאמר בפסוק (תהלים פא, ד): "תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בַּיּוֹם הַזֶּה". התקיעות נועדו לעורר את האדם, משום שכל העולם נמצא כעת במצב של "חדש" - הכל חדש, הכל מתחיל מהתחלה.

כעת דנים כל אדם מחדש. מה שהיה עד כה הוא נחלת העבר. אין שום הבטחה לשום דבר. אם הוא עשיר גדול, אין שום ערבה שגם בשנה הבאה הוא ימשיך ליהנות מעושרו. כעת דנים אותו מחדש ומכריעים את דינו. הוא מקבל קיצבה חדשה - "ותחתוך קיצבה לכל בריותיך". כמה? כפי מה שיכריעו בדינו. שום דבר אינו מובטח מראש.

לכן, במקום לדבר, אנו משתמשים בתקיעות השופר. התוקע הוא שליח שלנו, הוא משמש לנו לפה. במקום דיבור שבפה, אנחנו מצפצפים לפניך בקרן הזו, ומתחננים שתשמע את הצפצופים שלנו!

הצפצופים אינם קולות סתמיים. בתקיעות טמונים סודות טמירים ונשגבים. יש ספר שלם על סדר התקיעות על פי הקבלה, עם הכוונות ושמות הקודש. תקיעת שופר עם הכוונות נמשכת שעה ארוכה. כל מילה בברכה עם כל הכוונות, כל תקיעה עם כל הכוונות - זו עבודת ה' שלמה.

ה"בעל שם טוב" הקדוש זיע"א קרא פעם לאחד מתלמידיו הקרובים ואמר לו: "ברצוני למנות אותך לתוקע, ולשם כך אלמד אותך את סודות התקיעות".

פעם היו סודות התורה מועברים ליודעי ח"ן (חכמת הנסתר) מפה לאוזן, מרב לתלמיד. לא כל תלמיד היה ראוי

מ'אגרא רמה' - מתקרה גבוהה, ל'בירא עמיקתא' של בור הכלא.

איך זה קרה? הכל נגזר עליו בראש השנה. כל מה שהיה לפני כן - התבטל. "תקעו בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר" - דנו אותו מחדש, והכריעו כפי שהכריעו.

מה פשר הפעולה של תקיעת השופר? לוקחים קרן של איל, תוקעים לתוכה, ובוקעים ממנה קולות רמים. מה זה אמור להיות?

בתקיעות הללו יש 'אמירה': אנו באים לפני הקב"ה בשפלות ברך ואומרים לו: נתת לנו חיים, בריאות, מזונות, ילדים, הכל. הכל שלך וממך! אך אנו היינו כפויי טובה, המרינו את פך, ולא הלכנו בדרך שהורית לנו. אנו מתביישים לבוא ולבקש ממך שתסלח לנו ותמשיך לתת לנו את כל צרכינו. זו עזות פנים לעשות זאת!

"אין לנו פה להשיב ולא מצח להרים ראש. מה נאמר לפניך ה' אלוקינו. מה נדבר ומה נצטדק".

דף הכוונות, אך הדף איננו. הוא שב ועלעל דף אחר דף, אך הדף המבוקש נעלם ואיננו, כאילו בלעה אותו האדמה...

הוא לא ידע את נפשו מרוב צער. איך יתקע? מה יכוון? פרץ בבכי מר.

ה"בעל שם טוב" ראה את בכיו והורה לו באצבעו להתחיל בתקיעות. הוא ניסה לרמוז שאינו מוצא את דף הכוונות, אולם ה"בעל שם טוב" שב ורמז לו להתחיל.

לפני שפתח בברכה, פנה אל הקב"ה בשברון לב ואמר: "ריבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שרציתי לעשות רצונך ולמלא רצון רבנו הקדוש שלמדני את הסודות והכוונות שבתקיעות, אך מן השמים מנעו זאת ממני, ואם זהו רצון ה' - אני מקבלו באהבה ובהכנעה. ריבונו של עולם, אני משליך כל יהבי עליך, ובוטח בך שתסדר את כל הסודות והכוונות שבתקיעות, ויחשב כאילו אני סדרתים לפניך, ויעלו תקיעותי לרצון לפני אדון כל".

לקבל מרבו את סודות התורה, אלא "אם היה חכם ומבין מדעתו" (הגיגה יא ע"ב).

ישב אותו תלמיד ושתה בצמא את דברי ה"בעל שם טוב". הוא העלה על הכתב כל סוד וכל כוונה של כל תקיעה ותקיעה בסדר התקיעות, כדי שהדברים יהיו לפניו בשעת התקיעות. אם היתה שהות מספקת, היה לומד ומשנן את הדברים בעל פה, אולם מקוצר הזמן הוא נאלץ להיעזר בדף הכוונות.

הגיע ראש השנה. התלמיד הניח את דף הכוונות בתוך מחזור התפילות. לאחר קריאת התורה ניגש בדחילו ורחימו אל הבימה כדי להתכוון לתקיעת שופר. ליבו המה מהתרגשות, הנה הוא עומד לזכות לשמש כבעל תוקע בהיכלו של הבעל שם טוב הקדוש!

הוא הכין את עצמו, למד בהתעלות הנפש את מאמר הזוהר הנאמר לפני התקיעות. לאחר מכן דפדף במחזור התפילה שלו כדי לשלוף מתוכו את

מתוך מחזור התפילה שלך".

נדהם התלמיד, וכמעט פרחה
נשמתו...

המשיך ה"בעל שם טוב": "ידעתי כי
אתה משליך יהבך על הדף שסידרת
בו את כוונות התקיעות וסודותיהן.
לא נכון הדבר! אסור לאדם לבטוח
בשום דבר, בלתי לה' לבדו! ועוד
ידעתי, שכשיתגלה לך חסרונו של
הדף, הדבר ישבור את ליבך, ואת
הדבר הזה רציתי להשיג! כי זו המעלה
הגדולה שדרושה לאדם בבואו לתקוע
בשופר לפני ה' - 'יָבֵן נְשָׁפֵר וְנִדְפָה
אֲלֵקִים לֹא תִבְזֶה' (תהילים נא, ט). ואכן
שתי מעלות נשגבות היו בתקיעותיך:
השלכת על ה' כל יהבך, ותקיעותיך היו
מתוך שברון לב מוחלט. על כך באתי
להודות לך".

"דע לך" - סיים ה"בעל שם טוב" -
"תקיעותיך בקעו רקיעים ועלו לשמי
שמים, אל מתחת כסא הכבוד".

בראש השנה אנשים רבים אוכלים
סימנים - תפוח בדבש, גזר, תמרים,

לאחר מכן ברך את הברכה והחל
בתקיעות בשברון לב ובדמעות
שליש. בכל תקיעה ותקיעה תקפה
אותו חלישות דעת נוראה על שאינו
יודע לכוון את הכוונות של אותה
תקיעה כפי שלימדו רבו. הצער
ושברון הלב החלישו את רוחו והתישו
את כוחותיו, ולאחר שסיים את
התקיעות צנח על מקומו באפיסת
כוחות.

לאחר התפילה ניגש בחיל ורעדה לפני
רבו כדי להתנצל לפניו על אונסו. אמר
לו ה"בעל שם טוב": "יישר כוחך על
התקיעות המיוחדות שתקעת".

התלמיד היה בטוח כי אין אלו אלא
דברי ריצוי וניחומים. פרץ בבכי מר
ואמר לרבו: "רבנו יודע כי השתוקקתי
למלא את רצונו ולתקוע את התקיעות
עם כל הכוונות, כפי שהורית לי, אך
לא עלתה בידי, כי דף הכוונות אבד לי
זמן קצר לפני תחילת התקיעות. יסלח
לי רבנו! מאת ה' היתה זאת".

הוציא ה"בעל שם טוב" את הדף מכיס
בגדו, ואמר: "הנה הדף, אני לקחתיו

נבין שאין לנו כלום משלנו - יש לנו סיכוי לזכות בדין!

הקב"ה אומר לעם ישראל (ראש השנה טז ע"א): "אמרו לפני בראש השנה, מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרונו לפני לטובה, ובמה? בשופר!"

עניין הזכרונות הוא לזכור ימות עולם ולהתבונן במה שארע בשנים הקודמות. כמה חיילים נהרגו, כמה נפצעו, כמה חזרו עיוורים, קטועי ידיים וכרותי רגליים, רחמנא ליצלן!

הרי הכרת את פלוני, הוא היה רק בן שלושים והסתלק מן העולם בקיצור ימים. אתה זוכר מה ארע לאישה פלונית? היא לקתה במחלה הנוראה, ותוך חודש ימים הלכה לעולמה. אתה זוכר איזה אסון ארע לבן הקטן של פלוני. הוא היה ילד כה חמוד ומתוק, הוריו כה אהבוהו והשתעשעו בו, והנה ביום אחד הוא שיחק במרפסת, טיפס על הגדר, נפל למטה ונהרג, ה' ירחם! אתה זוכר את פלוני אלמוני? הוא הלך

ואומרים: "שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה", "שיתמו אויבנו", "קרע רע גזר דיננו", וחושבים שבכך כל חטאיהם נמחקו והתכפרו.

אבל האמת היא, שלמחרת בתפילת שחרית כולנו מתייצבים לפני ה' למשפט. ולכן אמרו הפוסקים בשם התלמוד ירושלמי: "מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזליה", כלומר: מי שישן בראש השנה, גם מזלו ישן בראש השנה. ואין הכוונה רק שהאדם יהיה ער ולא ישן, כיון שיושב בטל כישן דמי, אלא כוונת חז"ל שעל האדם להתעורר ולדעת כי הוא ניצב למשפט איום ונורא.

היה איש עסקים מיליונר גדול, שהעלילו עליו עלילה. הוא נעצר כשירד מהמטוס ועד היום לא הצליח להשתחרר מהכלא.

בראש השנה אומר לנו הקב"ה כי שום דבר אינו מובטח. הכל נקבע ונגזר מחדש, אין שום הבטחה לפרנסה, וגם לא לרפואה ולחכמה. רק אם נבוא לפניו יתברך כעניים בפתח, רק אם

לטייל עם משפחתו. הוא לא הוריד מבנו הקטן את העיניים. אבל בדקה אחת של חוסר ערנות הילד נעלם. בהתחלה חשבו שהילד הלך לאימו, אבל לדאבון הלב התברר כי הוא מעד לתוך בריכה שהיתה במקום וטבע למות.

"כי זוכר כל הנשכחות אתה". כל המאורעות הנוראים הללו לא נקבעו בזמן בו התרחשו בפועל, אלא בעת הדין בראש השנה שלפניהם.

כאשר אדם ניצב ביום ראש השנה, עליו לדעת שרק בורא העולם הוא הקובע והוא המבצע. הקב"ה אומר לנו: "אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם פְּלִיטָה לְפָנָי ה' אֱלֹהֵיכֶם... לְעִבְרָךְ בְּבְרִית" (דברים כט, ט-יא). אימתי "אתם ניצבים כולכם לפני ה' אלוהיכם"? - "לְעִבְרָךְ בְּבְרִית ה'!" האם ראית את הברית? האם ראית את כל הקללות? אם כן, יכול אתה להיות ניצב בדיון, לעמוד לפני הקב"ה בהכנעה גמורה ולדעת שהכל מאיתו יתברך, ועל ידי כן תזכה במשפט ותתברך בשנה טובה.

הזוהר הקדוש (תיקונים כב ע"א) אומר, שאותם אנשים המבקשים בקשות פרטיות בראש השנה, לא יפה הם עושים. וזו לשונו: "צווחין בצלותין ככלבים הב הב לנא מזונא וסליחו וכפרה וחיי", כלומר יש אנשים הצווחים בתפילתם בראש השנה ככלבים ותובעים מהקב"ה הב הב. הב לנו פרנסה, הב לנו סליחה וכפרה, הב לנו חיים.

ולכאורה הדבר נראה תמוה, שהרי ממי נבקש מחילה אם לא מהקב"ה? הרי בזמן זה הכל נגזר ונקבע, כמה בריאות תהיה לנו השנה, כמה פרנסה תהיה לנו השנה, ואם לא נבקש מהקב"ה הזן ומפרנס לכל ושולחנו ערוך לכל, אל מי נפנה?

אלא שדומה הדבר לאדם הנמצא במחיצת המלך, כאשר מולו תלוי שלט גדול, שעליו כתובות כל הגזרות האמורות להתרחש בשנה הבאה. כאשר הוא רואה את הגזרות הנוראות, הוא מבין מיד כי אין זה הזמן המתאים

ריבונו של עולם, איך נפתח פה לפניך? אנו חשים בושה וכלימה! הרי נתת לנו חיים, נתת לנו מזונות, נתת לנו את כל מה שאנחנו צריכים - ואנו מעלנו בתפקידנו, ולא עשינו את רצונך. נכשלנו בביטול תורה, נכשלנו בכעס, סגרנו את ידינו מלתת צדקה, ואם כבר נתנו פעם נדבה לעני, כשהוא ביקש שוב - דחינו אותו... התורה אומרת: "פֶּתַח תִּפְתָּח אֶת יָדְךָ" (דברים טו, ח), "נָתַן תִּתֵּן לוֹ" (דברים טו, י), ללמדנו לתת לעני צדקה פעם אחר פעם, ואילו אנו הסתפקנו בנתינה אחת בלבד, כדי לצאת כביכול ידי חובה.

ריבונו של עולם, אין לנו פה להשיב, ולא מצח להרים ראש. ומאחר ואיבדנו את יכולת הדיבור, אנו ממננים שליח שיבטא את זעקתנו על ידי תקיעת השופר. ריבונו של עולם, בושנו ונכלמנו לדבר בפניך, ולכן אנו מצפצפים לפניך בקרן האיל הזו, ובכך אנו רק מרמזים ומבקשים שקול תרועתנו ישמע לפניך.

בקרב אומות העולם מקובל, שכאשר בן נוטה מדרך אבותיו ובוחר לו דרך חדשה, אביו משלים עם כך ואינו חש

לבקש אוכל ושתיה או להתחנן על פרנסה, אלא לזעוק לפני המלך ולחלות את פניו שיבטל את רוע הגזרה.

בראש השנה נגזר כל מה שיתרחש במשך השנה הבאה, ולכן לא שייך לבקש על עניינים פרטיים. מכיוון שאדם הנמצא ליד המלך, מקבל הכל ממילא, כיוון ש'עבד מלך, מלך', ואין הוא חסר מאומה.

על פי זאת מובן גם מדוע אין מזכירים כפרת עוונות בראש השנה, כי כאשר נמצאים ליד המלך ורואים את כל הגזרות העתידות לחילה לחול השנה, לא שייך לומר למלך: 'עשיתי כך, עשיתי כך'...

הבה ונעלה בדרגה ונהיה בני מלכים, כמאמר הכתוב: "בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם" (דברים יד, א).

תקיעת השופר מבטאת את הזעקה הפנימית היוצאת מקרבנו. איננו יודעים לבטא את הקושי בו אנו נמצאים, ולכן אנו זועקים אל ה' יתברך באמצעות השופר.

את מידותיו ושוקד על לימוד התורה?! אלא, שכאשר אדם זועק לה' יתברך ומבקש להתקרב אליו, הקב"ה שומע לתפילתו ומסיע לו לשוב אליו באמת.

חז"ל (פסיקתא פרשת בשלח טו) אמרו: "הבא ליטהר מסייעין אותו". אנו בכוחותינו הדלים איננו מסוגלים לעשות תשובה. אנחנו רק מתחילים, רק פותחים פתח כחודה של מחט - והקב"ה משלים עבורנו את המלאכה ופותח לנו פתח כפתחו של אולם. זוהי מהותה של תקיעת השופר, שעל ידה אנו זועקים לקב"ה ומבקשים שיתקן אותנו ויסייע לנו לעובדו בלב שלם!

כל צער ותרעומת. "אם הוא מרוויח ומצליח, שיעשה מה שטוב לו!" אבל אצל עם ישראל, כאשר הבן סוטה חלילה מדרך האבות, כאשר הבת נוטה חלילה מעט מהדרך המסורה - האב אינו יכול לשאת זאת. הוא יושב ובוכה ימים ולילות, ועושה הכל כדי להשיב את צאצאיו לדרך הישרה. לפיכך אנו זועקים לקב"ה: **אומנם סטינו מעט מהדרך, אבל אנו בניך אהוביך, אנא הצל אותנו וסייע לנו להגיע לשלמות!**

רבותינו מבארים, כי החזרה בתשובה היא מעבר לטבע, שהרי כיצד יתכן שאדם שהיה כל כך רחוק מרוחניות, מתקרב לפתע לאביו שבשמים, מזכך

פדיון כפרות המרכזי

לפני יום הכיפורים הבעל"ט ניתנת לכם ההזדמנות לקיים את מנהג ישראל של פדיון כפרות במעות.

ובכך לתמוך במאות אברכי ובחורי ישיבת אור החיים ומוסדותיה ובאלפי משפחות עניות

ניתן לשלוח הפדיון בדואר

או לתרום באמצעות השבון בנק הדואר: 4285343

או בטלפון (באמצעות כרטיס אשראי)

במשרדי הישיבה:

לציון "עבוד פדיון כפרות"

02-5000455

אהבת ה'

יצחק. בגמרא (סנהדרין דף פט ע"ב) מובא, שאמר הקב"ה לאברהם: נסיתיד בכמה ניסיונות ועמדת בכולן, עכשיו עמוד לי בנסיון זה, שלא יאמרו אין ממש בראשונים". הוא אומר: ניסיון העקדה היה הקשה מבין כל הניסיונות.

אברהם אבינו השתוקק מאוד לבן. גם כשהקב"ה אומר לו (בראשית טו, א): "אל תירא אברהם... שְׁכַרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד", אברהם משיב: "מה תתן לי ואנכי הולך עירי וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר". אני רוצה בן! רק בן הוא ההמשכיות שלי - המשכיות של מה שהתחלתי: הפיכת העולם למאמינים בך. אליעזר, הגם שהוא דולה ומשקה את תורתני, אולם הוא לא ימשיך את המהפכה באותה עוצמה כפי שיעשה בן שיצא ממני. רק בן נסוכים הגנים של האבא, חדורים בתוך ליבו ונפשו, ומאפשרים לו לפעול באותה עוצמה שבה פעל האב, ואף למעלה ממנה.

אברהם אבינו, שהחל להפיץ את

אהבת ה' צריכה להיות במדרגה כל כך גבוהה, עד כדי "בכל נפשך" - אפילו נוטל את נפשך. את זה הנחיל לנו - הלכה למעשה - יצחק אבינו, שפשט את צווארו לעקדה, מאהבת ה' ומהרצון לקיים את ציוויו.

אחד הפיוטים הנאמרים בתפילת ראש השנה הוא:

"עַתְּ שַׁעְרֵי רְצוֹן לְהַפְתַּח, יוֹם אֶהְיֶה כְּפִי לֵא-ל שׁוֹטֵחַ, אֲנִי זְכוּר נָא לִי בְיוֹם הַחַיִּת, עוֹקֵד וְהַנְּעֻקָּד וְהַמְזוּבָּח."

בְּאַחֲרִית נֶסֶח בְּסוֹף הָעֶשְׂרֵה, הֵבֵן אֲשֶׁר נוֹלַד לְךָ מִשְׁרָה, אִם נִפְשָׁךְ בּוֹ עַד מְאֹד נִקְשְׁרָה, קוֹם הַעֲלֵהוּ לִי לְעוֹלָה בְּרָה, עַל הַר אֲשֶׁר כָּבוֹד לְךָ זוֹרַח, עוֹקֵד וְהַנְּעֻקָּד וְהַמְזוּבָּח."

נתבונן נא באותן מילים עמוקות ומרגשות:

"בְּאַחֲרִית נֶסֶח בְּסוֹף הָעֶשְׂרֵה" - אברהם אבינו התנסה בעשרה ניסיונות, שהעשירי שבהם היה עקדת

בניסיון זה! ואברהם - בגיל מאה
שלושים ושבע - עומד בניסיון
העשירי הקשה מכולם: "בְּאַחֲרֵית
נְסֻחַ בְּסוּף הָעֶשְׂרֵה".

ממשיך הפייטן ואומר: "אִם נִפְשָׁךְ בּוֹ
עַד מָאֵד נִקְשָׁרָה, קוּם הַעֲלֵהוּ לִי לְעוֹלָה
בְּרָה". לעולה ברה - זכה וטהורה, ללא
שום מחשבה זרה, ללא שום
חשבונות!

רגע! מה יהיה עם "כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לְךָ
זָרַע"? ומה יהיה עם "הִבֵּט נָא הַשָּׁמַיְמָה
וְסִפֵּר הַפּוֹכְבִּים... פֹּה יִהְיֶה זָרַעְךָ"? ומה
יהיה עם המשך הפצת האמונה
בעולם? ומה יגידו כל העולם -
שבלבם הפצתי את האמונה בך - על
כך שאתה מורה לי לשחוט את הבן
היחיד שנתת לי?

שום שאלות! "עולה ברה!" אברהם
אבינו מתעלם לחלוטין ממחשבותיו
ועושה את ציווי ה'! לא מעניין אותו
כלום זולת דבר אחד: לקיים את
"והעלהו לעולה".

כמה מתאימים הדברים לימים האלו

האמונה בה' בעולם וזכה להפוך את
הקב"ה מ"ה' אלוקי השמים" גם
"לאלוקי הארץ" - ממתין שנים
ארוכות לבן שימשיך את דרכו. אי
אפשר לתאר את השמחה הגדולה
כשסוף סוף, בגיל מאה, נולד הבן הזה
שכה יחל לבואו.

ובמשך שלושים ושבע שנים, מאז
הולדתו, הוא מגדל ומרומם אותו,
ורואה בו את המשכיותו. והוא רואה
שיצחק עושה את מה שעושה לא רק
משום שראה את אביו עושה כך, אלא
יצחק מפתח, בכוחות עצמו, את מה
שראה אצל אביו, ואף סולל נתיבות
חדשות בחייו. הוא לא נותר עם "חסד
לאברהם" אלא מפתח את מידת
הגבורה, והופך להיות עמוד העבודה
והדבקות בהשי"ת. ואברהם מאושר!
לבן כזה יחל וציפה כל הימים! הוא
יהיה ממשיך דרכו!

ופתאום, "קח נָא אֶת בְּנֶךְךָ... וְהַעֲלֵהוּ
נָשִׁים לְעוֹלָה!" ללא ספק, ניסיון קשה.
ניסיון שהקב"ה צריך לאומרו בלשון
בקשה - "קח נָא". עמוד לי, בבקשה,

הבחורים לא נשארו בישיבה, אלא נסעו לבתיהם. אני לא רציתי לשוב לביתי. הבנתי שראש השנה הוא יום מיוחד, יום של מלכות ה', דבקות בקב"ה, ואת כל זה אי אפשר להשיג בבית, ובתפילות שבבית הכנסת שליד הבית. ניגשתי לרבי ובקשתי שיסדר לי משהו.

הוא שלח אותי לאחיו, ליישיבת חברון. התפללו בה קרוב לאלף מתפללים, בחורים ואברכים, ואימת הדין הייתה ניכרת על פניהם. בעל התפילה היה הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל. הסתכלתי עליהם. היה זה עולם חדש עבורי. לעולם כזה צפיתי, לכך השתוקקתי! ראיתי בעיניים את המלכות!

ומני אז, כל הניסיונות שצצו ועלו בחיים: צא לעבודה, תבוא להרוויח כסף - הכל הפך לשטויות. הכל התגמד. לאחר שרואים את המלכות - כל הכסף שבעולם נחשב להבל ורעות רוח. כשנמצאים עם המלך - לא חסר דבר! לא שואלים שאלות:

שאנו נמצאים בהם: סמוך ונראה ליום ראש השנה, שבו אנו ממליכים את הקב"ה עלינו ועל העולם כולו.

כשהמלך מגיע - כל השאר הבל ורעות רוח. הכל חשוב כלא היה. הדבר היחיד המעניין הוא: מה המלך רוצה? איך נתראה לפני המלך? מה הם הדברים האמיתיים שעושים כבוד למלך?

זאת ועוד, כל ימות השנה אדם עומד בפני כל מיני ניסיונות: פרנסה, מחלות, ילדים, הפסדים וכדומה. אולם כל אלו מתגמדים לעומת הניסיון האמיתי, הקשה מכולם, הניסיון של "המלך הקדוש". המלך לפני, אני נמצא איתו, האם כל מה שאני עושה הוא לכבודו? האם התנהגותי מתאימה לנדרש מהעומד לפני המלך? האם כל מה שמעניין אותי הוא לעשות את רצונו מבלי להתחשב באף אחד ובשום דבר?

בהיותי בחור צעיר למדתי בישיבה קטנה מחוץ לעיר. בראש השנה

מתוך הכרה במלכות ה'.

לפעמים הסתכלות של רגע אחד משפיעה על כל החיים! הסתכלות שקובעת מסמרות בלב ובנשמה, הסתכלות שמובילה למסקנות ששום רוחות שבעולם לא יוכלו להזיז אותן ממקומן. רגע אחד שסולל דרך חיים! יש קונה עולמו בשעה אחת.

איך אסתדר? ממה אחיה? אתה עם המלך!

מי שטעם את הטעם הזה - חייו משתנים. המציאות המלכותית שדבקה בו מגמדת את כל הניסיונות. זהו הטעם האמיתי של ראש השנה: לראות את העולם בראיה אחרת,

קבלה אמיתית

אצל בני אדם, כשיש סרט בשפה זרה, יש פס כתוב שמתרגם את הקול. אצל בורא העולם הכל גלוי והכל צפוי. הוא רואה את הכל, בוחן ליבות וכליות, יודע מחשבות בני אדם.

אדם ניצב ביום ראש השנה, ומבקש מה' שיכתבהו לשנה טובה, ומחמת אימת הדין הוא אומר: 'אני מקבל עלי קבלה טובה כזו, וקבלה טובה אחרת...'

נמצאים אנו לפני כניסתנו ליום המשפט, לעמוד בדין לפני בורא העולמים יודע כל, הצופה ומביט בכל צפונותיו של האדם.

אדם יראה לעיניים, וה' יראה ללבב. משפט ה' אינו כמשפט בני אדם. ה' יתברך יודע ורואה כל צפונותיו ומחשבותיו של אדם.

לעמוד בקבלות, מכל מקום הקב"ה מסתכל על הדפים האחרונים. נו, מה איתו עכשיו? איך נראית השבת האחרונה שלו? האם הוא משתדל לקבל את השבת כראוי? האם קידש את השבת באמת, במחשבה, כדיבור ובמעשה, ולא עברה לו השבת סתם לבטלה?

בשבת האחרונה של השנה יש לנו הזדמנות פז לזכות לתקון של כל שבתות השנה.

הקב"ה אומר לנו: "אתם ניצבים היום". איך תזכו להיות "ניצבים"? על ידי שתאמרו ליצר הרע - "היום!"

היצר בא ומנסה לגרום לך להרים ידיים מראש. הוא טוען מולך: 'איך אפשר לשמור את כל השבתות כמו שצריך?? וכי תצליח לעמד בניסיונות הקשים שבשמירת שבת!?'

תעמוד איתן מולו, ותגיד לו: 'היום! את השבת הזאת אשמר בדקדוק ההלכה, אני לא מתווכח איתך עכשיו על מה שיהיה בשבת הבאה...'

אבל גם בשבת הבאה תאמר לו:

אצל בורא עולם העיקר זו הקבלה. כשאדם עומד לפני הקב"ה בראש השנה ומקבל עליו קבלה בלב שלם, ה' יתברך מחשיב לו כאילו כבר ביצע את הקבלה הטובה, אבל מובן שהקבלה צריכה להיות קבלה אמיתית.

אם הקבלה מן השפה ולחוץ ולא מעומק הלב - אין בה ממש. אם הוא אומר: "אני מקבל עלי לעשות כך וכך...", ובליבו חושב להמשיך באותם מעשים רעים - איך הוא מצפה שתתקבל תשובתו?! איך יסתכל עליו בורא עולם?

העיקר לקבל את הקבלה בלב שלם, אפילו קבלות קטנות.

ישתדל בכל עוז לשמור בדקדוק לפחות את השבת האחרונה של השנה.

"הכל הולך אחר החיתום" (ברכות יב ע"א), ואם שומרים את השבת הזאת כאילו שמרו את כל שבתות השנה.

הקב"ה נוהג עם האדם במידת הרחמים, וגם אם כל השנה לא הצליח

שפרש אז למנוחה קצרה לאחר שעות ארוכות של לימוד, החליט להתעלם מהדפיקות. אך הדופק לא התייאש, והמשיך לדפוק ולדפוק, לבסוף פתח הרב את הדלת.

ילד כבן עשר או אחת-עשרה עמד בפתח.

שאלו הרב למבקשו: "אני מבקש שהרב יבחן אותי במסכת בבא מציעא", אמר הילד.

הכניסו הרב לביתו, ובחן אותו בנחת ובסבר פנים יפות. לאחר מכן אמר לו הרב: "בני, רוצה אני ללמדך כלל חשוב בדרך ארץ: אם דופקים על הדלת פעם, פעמיים ושלוש, ולא נענים, צריך להבין שאולי בעל הבית שכב לנוח..."

ענה לו הילד בתמיהה גדולה: "מה, הרב ישן בשבת?!"

מני אז לא ישן הרב בצהרי יום השבת אפילו פעם אחת...

הגאון מטשיבין, ששמו נודע למרחוק כצדיק וקדוש, קיבל - בענוותנותו הגדולה - את המוסר של הילד הקטן

'היום! גם את השבת הזאת אשתדל לשמור כהלכה!', אם תנהג כך, תוך זמן מה הוא יתייאש ממך, ותוכל לשמור את כל השבתות מתוך קדושה ושמחה של מצוה.

הקב"ה נותן לנו את יום השבת, שנוכל להתעלות בו פי כמה וכמה מאשר בימי החול. ה"חפץ חיים" זצ"ל כותב, שכל מצוה שעושה אדם בשבת היא כנגד תרי"ג מצוות, שכן שקולה שבת כנגד כל התורה כולה. בשבת קודש יכול אדם להרוויח מיליוני מצוות על ידי שמירת השבת ולימוד התורה בשבת, ויכול להגיע לרום המעלות.

הרב מטשיבין, רבי דב בעריש ויידנפלד זצ"ל, היה ראש ישיבת "כוכב מיעקב" - טשיבין בירושלים [ולפני כן בעיר טשיבין]. הוא היה גאון עולם, וחבר את הספר החשוב שו"ת "דובב מישרים".

מנהגו היה לבחון בשבת ילדים שגרו בסביבתו, על מה שלמדו בימות השבוע. פעם אחת, בשבת בצהרים, נשמעו דפיקות על הדלת. הרב,

אם מכניסים בכלי יותר מדי הוא נשבר
מהלחץ, אם דוחסים בשק יותר מדי,
הוא יקרע.

כל אחד יעשה לפי כוחותיו ויכולותיו,
לנצל ניצול אמיתי של כל רגע ורגע
ללימוד התורה וקיום מצוותיה.

והתמים!

עלינו להבין כמה גדולה קדשת
השבת, ולנצל את היום הקדוש ללמוד
תורה ולהתעלות. כמובן, הכל לפי
כוחותיו של אדם. אסור לו לעשות
דברים שאינם לפי כוחותיו, כדי שלא
יבוא, חלילה וחס, לשבירה ולנפילה.

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לזרע בר קיימא: אפרת בת שמהה סוליקה

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל רחאם הי"ו,
ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,
אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,
התינוקת נטע בת ג'וזנה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זהרה ז"ל,
מזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל,
לאה בת פנינה ז"ל, מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל,
יעקב בן ברטה ז"ל, יהונתן בן מרים ז"ל ת.נ.צ.ב.ה